

МХБХ-НЫ ЗӨВЛӨЛИЙН 2019 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДРИЙН ХУРЛААР БАТЛАВ.
04 ТООТ ТОГТООЛЫН ХАВСРАЛТ



МОНГОЛЫН ХӨЛБӨМБӨГИЙН ХОЛБООНЫ САХИЛГЫН ДҮРЭМ /шинэчилсэн найруулга/

Улаанбаатар хот,
2019 он

АГУУЛГА

Хуудасны дугаар

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

5-6

Нэг. Зорилго	5
Хоёр. Дүрмийн хамрах хүрээ, цаг хугацаа	5
Гурав. Хувь хүн ба хуулийн этгээд	5
Дөрөв. Гэм буруутай үйлдэл	6

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ШИЙТГЭЛ НОГДУУЛАХ ЭРХ БҮХИЙ БАЙГУУЛЛАГА

6-7

Тав. Шүүгч	6
Зургаа. МХБХ-ны Эрх зүйн байгууллага	6
Долоо. Спортын Арбитр	6
Найм. МХБХ-ны Сахилгын хороо	7
Ес. МХБХ-ны Сахилгын хорооны дарга , түүний бүрэн эрх	7
Арав. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга	7

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. САХИЛГЫН ШИЙТГЭЛИЙН ТӨРӨЛ

8-13

Арван нэг. Сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл	8
Арван хоёр. Хувь хүн, хуулийн этгээдэд ногдуулах сахилгын шийтгэлүүд	8
Арван гурав. Сануулах	9
Арван дөрөв. Торгууль ногдуулах	9
Арван тав. Хуудсаар торгох	9
Арван зургаа. Талбайг чөлөөлүүлэх	10
Арван долоо. Тоглолт өнжүүлэх	10
Арван долоо ¹ . Тоглолт өнжүүлэх нь дараагийн тоглолтод хамаарах	10
Арван найм. Хувцас солих өрөө, сэлгээний суудалд суух эрхийг хасах	11
Арван ес. Тоглолтод оролцох эрхийг хасах	11
Хорь. Цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасах	11
Хорин нэг. Хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа арга хэмжээнд оролцох эрхийг хасах	11
Хорин хоёр. МХБХ-ноос олгосон гавьяя, шагналыг хураах	12
Хорин гурав. Дахин тоглуулах	12
Хорин дөрөв. Тоглолтын дүнг цуцлах	12
Хорин тав. Оноо бууруулах	12
Хорин зургаа. Тэмцээний зэрэглэл бууруулах	12
Хорин долоо. Тэмцээнд оролцох эрхийг хасах	12
Хорин найм. Дундын бүсэд тоглолт явуулах	13
Хорин ес. МХБХ-ны тэмцээнд шинээр тоглогч бүртгүүлэх эрхийг хасах	13
Гуч. Нэр заасан цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасах	13
Гучин нэг. Цэнгэлдэх хүрээлэнг хэсэгчлэн эсвэл бүтнээр хаах	13

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. САХИЛГЫН ЗӨРЧИЛ

14-22

Гучин хоёр. Тоглолтын албаны хүний эсрэг ноцтой зөрчил гаргах	14
Гучин гурав. Танхайрах	14
Гучиндөрөв. Эд хөрөнгөд хохирол учруулах	15
Гучин тав. Зодоон хийх	15
Гучин зургаа. Ялгаварлан гадуурхах	15
Гучин долоо. Сүрдүүлэх, дарамт үзүүлэх	16
Гучин найм. Гүтгэх	16
Гучин ес. Хууран мэхлэх	16
Дөч. Тоглолтод оролцох эрхгүй тоглогчийг тоглуулах	17
Дөчин нэг. Тэмцээнээс гарах	17
Дөчин хоёр. Тоглолтын нэр хүндийг гутаах	17
Дөчин гурав. Ноцтой зөрчлийн сэдэл үүсгэх	18
Дөчин дөрөв. Олон нийтийг өдөөн хатгах	18
Дөчин тав. Багийн зүй бус авир	19
Дөчин зургаа. Тоглолт үл зохион байгуулах	19
Дөчин долоо. Тоглолтын дүнд хууль бусаар нөлөөлөх	19
Дөчин найм. Мөрий тавих	20
Дөчин ес. Авлига	21
Тавь. Эрх мэдэл, удирдах албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах	21
Тавин нэг. МХБХ-ны Тэмцээн зохион байгуулах журам зөрчих	21
Тавин хоёр. МХБХ-ны Тоглогчдын статус ба шилжилт хөдөлгөөний журам зөрчих	22
Тавин гурав. МХБХ-ны хувцас, хэрэгслийн стандартын журам зөрчих	22
Тавин дөрөв. Шийдвэрийг үл зөвшөөрөх	22
Тавин тав. Болж буй зөрчлийг мэдэгдэх үүрэг.	22

ТАВДУГААР БҮЛЭГ. САХИЛГЫН МАРГААН ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ

23-29

Тавин зургаа. Өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шалгах	23
Тавин долоо. Сахилгын хэрэг үүсгэх үндэслэл	24
Тавин найм. Хараат бус байдал	24
Тавин ес. Ашиг сонирхлын зөрчил	24
Жар. Хугацаа тоолох журам	25
Жаран нэг. Хууль ёсны төлөөлөгч оролцуулах	25
Жаран хоёр. Тайлбар гаргах, үг хэлэх	25
Жаран гурав. Нотлох баримт	25
Жаран дөрөв. Гэрчийн мэдүүлэг авах	26
Жаран тав. Гэрчийн мэдээллийг нууцлах	26
Жаран зургаа. Нотлох баримтыг шалгах	26
Жаран долоо. Тоглолтын албаны хүний тайлан	26
Жаран найм. Гаргасан баримтаас үүсэх хариуцлага	26
Жаран ес. Асуудлыг шийдвэрлэхэд хамтран ажиллах	27
Дал. Хурлын хүчинтэй байдал	27

Далан нэг. Сахилгын хорооны хэрэг хэлэлцэж эхлэх	27
Далан хоёр. Сахилгын хорооны бүрэлдэхүүн зөвлөлдөх	27
Далан гурав. Шийдвэр	28
Далан дөрөв. Шийдвэрийн агуулга	28
Далан тав. Шийдвэрийг танилцуулах	28
Далан зургаа. Шийдвэрийн үндэслэлийг үл мэдэгдэх	28
Далан долоо. Зардал	29

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ. ДАВЖ ЗААЛДАХ ЖУРМААР МАРГААН ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ 29-30

Далан найм. Давж заалдах гомдол гаргах	29
Далан ес. Давж заалдах гомдлын агуулга	29
Ная. Давж заалдах гомдлын хураамж	29
Наян нэг. Давж заалдах журмаар гомдлыг хянан шийдвэрлэх	30
Наян хоёр. Маргаан таслах хорооноос гаргах шийдвэр	30

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ. БУСАД ЗҮЙЛ

30-31

Наян гурав. Дүрэм хүчин төгөлдөр болох	30
--	----

ХАВСРАЛТ 1

31

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Нэг. Зорилго

- 1.1. Энэхүү Сахилгын дүрмээр Монголын Хөлбөмбөгийн Холбоо /цаашид "МХБХ"-гэх-/ны Эрх зүйн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, хараат бус байдлыг хангах эрх зүйн үндсийг тогтоож, энэ дүрмийг зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүйг Сахилгын зөрчилд тооцох, зөрчил гаргасан хувь хүн, хуулийн этгээдийн маргааныг хянан шийдвэрлэж Сахилгын шийтгэл ногдуулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү дүрэм нь Олон Улсын Хөлбөмбөгийн Холбоо /цаашид "FIFA" гэх-/ны дүрэм, Азийн Хөлбөмбөгийн Холбоо /цаашид "AFC" гэх-/ны дүрэм, МХБХ-ны Дүрэм, зорилго, зорилтод нийцсэн байна.
- 1.3. МХБХ-ны Эрх зүйн байгууллага нь үйл ажиллагаанд даацах зарчмыг баримтална:
 - 1.3.1. МХБХ-ны дүрэм болон хуульд нийцсэн байх,
 - 1.3.2. Шурхай, ил тод, шударга байх,
 - 1.3.3. Шийдвэр үндэслэл бүхий байх,
 - 1.3.4. Хараат бус байх,
 - 1.3.5. Зөрчилд тохирсон шийтгэл ногдуулах.

Хоёр. Дүрмийн хамрах хүрээ, цаг хугацаа

- 2.1. Энэхүү дүрмээр FIFA, AFC, МХБХ-ноос зохион байгуулж буй албан ёсны болон нөхөрсөг тогтолтууд, сургалт, семинар, МХБХ-ны өдөр тутмын хэвийн үйл ажиллагаанд саад болсон, доголдуулсан аливаа сахилгын зөрчил, үйлдэл, эс үйлдэхүйг тогтоон, сахилгын шийтгэл ногдуулах харилцааг хамааруулна.
- 2.2. Бусад байгууллагад шийдвэрлэх эрх олгогдоогүй асуудлыг энэхүү дүрмээр зохицуулна.
- 2.3. Сахилгын дүрмийг МХБХ-ны Зөвлөлийн хурлаар батлагдсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөх бөгөөд энэхүү дүрэм шинэчлэгдэн батлагдахаас өмнө гарсан аливаа сахилгын маргаан, зөрчилд буцаан хэрэглэж, шийдвэрлэхийг хориглоно.
- 2.4. Тус дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт, хавсралт оруулах асуудлыг МХБХ-ны Зөвлөлийн хурлаар шийдвэрлэнэ.

Гурав. Хувь хүн ба хуулийн этгээд

- 3.1. Сахилгын дүрмийг дараах хувь хүн, хуулийн этгээд дагаж мөрдөнө. Үүнд:
 - 3.1.1. МХБХ-ны удирдах албан тушаалтан, Зөвлөлийн гишүүд
 - 3.1.2. Гишүүн байгууллагууд /Гишүүн холбоод адил утгаар ойлгоно/;
 - 3.1.3. МХБХ-нд гишүүнчлэл бүхий эсвэл бүртгэлтэй клуб, багууд;
 - 3.1.4. Клуб, багийн харьяалалтай тоглогчид;
 - 3.1.5. Албаны хүмүүс, тогтолтын албаны хүмүүс;
 - 3.1.6. Тоглогчийн агент, дундын зуучлагчид;
 - 3.1.7. МХБХ-ноос зохион байгуулагдсан тогтолт, тэмцээн, сургалт семинар зэрэг арга хэмжээнд оролцсон эрх бүхий этгээд;
 - 3.1.8. Гишүүн холбоонд эсвэл клубт хамааралтай хөгжөөн дэмжигчид.

- 3.2. Энэ дүрэмд заасан хувь хүн гэдэгт энэ зүйлийн 3.1.3, 3.1.4, 3.1.5, 3.1.6-г, хуулийн этгээд гэдэгт 3.1.1, 3.1.2, 3.1.4/тодорхой тохиолдолд/-г тус тус ойлгох ба хамтад нь хөлбөмбөгтэй хамаарал бүхий этгээд гэж үзнэ.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан “Албаны хүмүүс” гэдэгт МХБХ-ны аппарат ажилтнууд, Хороодын гишүүд, клуб, багийн менежер, дасгалжуулагч, сургагч, Тоглолтын албаны хүмүүс, эмч зэргийг ойлгоно.

-“Тоглолтын албаны хүмүүс” гэж шүүгч, даргын төлөөлөгч, ерөнхий зохион байгуулагч, тоглолт зохион байгуулагч, хянагч шүүгч, хэвлэл мэдээллийн ажилтан, хамгаалалтын ажилтанг хэлнэ.

Дөрөв. Гэм буруутай үйлдэл

- 4.1. Тус дүрэмд заасан сахилга бат, ёс зүйн зөрчлийг /Эрүүгийн болон Зөрчлийн тухай хуулинд хамаarahгүй/ үйлдсэн, үйлдэхээр завдсан үйлдэл, эс үйлдэхүйг МХБХ-ны Сахилгын болон Ёс зүйн дүрмийг зөрчсөн гэм буруутайд тооцно.
- 4.2. Аливаа зөрчлийг санаатай, эсвэл **болгоомжгүйгээр** үйлдсэн эсэхийг үл харгалзан тухайн этгээдэд шийтгэл ногдуулна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ШИЙТГЭЛ НОГДУУЛАХ ЭРХ БУХИЙ БАЙГУУЛЛАГА

Тав. Шүүгч

- 5.1. Тоглолтын туршид аливаа шийтгэлийг талбайн шүүгч оногдуулна.
- 5.2. Талбайн шүүгчийн шийдвэр эцсийнх байна.
- 5.3. Шүүгчийн шийдвэрийн талаар энэ дүрэмд заасны дагуу давж заалдахгүй.

Зургаа. МХБХ-ны Эрх зүйн байгууллага

- 6.1. МХБХ-ны Эрх зүйн байгууллага гэдэгт:
- 6.1.1. Сахилгын хороо;
 - 6.1.2. Ёс зүйн хороо;
 - 6.1.3. Маргаан таслах хороог тус тус ойлгоно.
- 6.2. МХБХ-ны Ёс зүйн хорооны бүтэц, зохион байгуулалт, бүрэн эрхийг Ёс зүйн дүрмээр зохицуулна.
- 6.3. Ёс зүйн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол Ёс зүйн хороонос маргаан хянан шийдвэрлэхэд энэ дүрмийн ерөнхий үндэслэл, журмыг хэрэглэж болно.
- 6.4. Ерөнхий нарийн бичгийн даргын газар Эрх зүйн байгууллагад шаардлагатай ажил үргээр тусална.

Долоо. Спортын Арбитр

- 7.1. МХБХ-ны Маргаан таслах хорооны шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл Монголын Олон улсын ба Үндэсний спортын Арбитрт давж заалдах гомдол гаргаж болно.

Найм. МХБХ-ны Сахилгын хороо

- 8.1. МХБХ-ны Сахилгын хороо нь **МХБХ-ны Дүрэм, Сахилгын дүрэм болон Сахилгын хороонд хамааруулан шийдвэрлэхээр заасан бусад дүрэм, журмыг мөрдүүлэх, хэрэгжүүлэх, аливаа зерчлийг шалгаж, шийтгэл ногдуулах, түүний биелэлтийг хангуулах эрх бүхий байгууллага юм.**
- 8.2. МХБХ-ны Сахилгын хорооны бүрэлдэхүүнийг МХБХ-ны бүх гишүүдийн Их хурлаас дөрвөн жилийн хугацаатайгаар сонгож томилно.
- 8.3. Сахилгын хороо нь таван гишүүнтэй байх ба үүнд хуульч мэргэжилтэй хоёроос багагүй гишүүн байна.
- 8.4. Сахилгын хорооны гишүүд нь МХБХ-ны Зөвлөлт эсвэл бусад байнгын хорооны гишүүн байхыг хориглоно.

Ес. МХБХ-ны Сахилгын хорооны дарга , түүний бүрэн эрх

- 9.1. Сахилгын хорооны дарга нь Сахилгын хорооны үйл ажиллагаа, Сахилгын хорооны гишүүд, нарийн бичгийн газар, Сахилгын хорооны хурлыг даргалан удирдан зохион байгуулна.
- 9.2. Сахилгын хорооны даргыг Сахилгын хорооны гишүүдийн олонхийн санал хураалтаар сонгоно.
- 9.3. Сахилгын хорооны дарга нь Сахилгын хорооны аль нэг гишүүнийг даргын үүрэгт ажилд томилон шийдвэр гаргуулж болно.
- 9.4. Сахилгын хорооны дарга эсвэл даргын үүрэгт ажилд томилогдсон гишүүн дараах шийдвэрийг дангаар гаргах эрхтэй. Үүнд:
 - 9.4.1. 6 хүртэл тогтолт өнжүүлэх эсвэл тогтолтод оролцох эрхийг 3 хүртэл сараар хасах;
 - 9.4.2. 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 9.4.3. Оноосон шийтгэлийг үргэлжлүүлэх эсэхийг шийдэх;
 - 9.4.4. Сахилгын Хорооны гишүүдийн эсэргүүцэн аливаа маргааныг таслах зогсоох
 - 9.4.5. Түр хугацаагаар авсан арга хэмжээг өөрчлөх, мэдэгдэх;

Арав. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга

- 10.1. Хууль, эрх зүйн мэдлэгтэй ажилтныг эрх зүйн байгууллагын нарийн бичгийн дарга буюу МХБХ-ны орон тооны ажилтнаар томилно.
- 10.2. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга нь Сахилгын хороонд гаргасан өргөдөл, гомдол, тайланг хүлээн авч бүртгэл хөтлөх, холбогдох нотлох баримт цуглуулах, Сахилгын хорооны хурлын протокол хөтлөх, хурлын шийдвэр бичих зэрэг асуудлыг хариуцан ажиллах ба энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу шийдвэр гаргаж, эрх зүйн байгууллагын сүүлийн арван жилийн бичиг баримтыг архивлан хадгална.
- 10.3. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга тэмцээний шуурхай байдлыг хангах, цаг хугацааны хувьд үр дүнтэй, шударга шийдвэрлэх үүднээс дараах сахилгын шийтгэлийг МХБХ-ны Тэмцээн зохион байгуулах хэлтсийн санал, тайланд үндэлсэн гаргана. Үүнд:
 - 10.3.1. Сануулах;
 - 10.3.2. 3 хүртэлх тогтолт өнжүүлэх эсвэл тогтолтод оролцох эрхийг 1 сараар хасах;
 - 10.3.3. 100,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох.

**ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
САХИЛГЫН ШИЙТГЭЛИЙН ТӨРӨЛ**

Арван нэг. Сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл

- 11.1. Сахилгын шийтгэлийн зорилго нь хүн, хуулийн этгээдийг энэ дүрэмд заасан зөрчил гаргахаас урьдчилан сэргийлэх, зөрчил гаргасан тохиолдолд хариуцлага хүлээлгэх замаар хөлбөмбөгийн спортын эв нэгдэл, шударга ёсны тогтолцоог хамгаалахад оршино.
- 11.2. Сахилгын шийтгэл нь энэ дүрэмд заасан хувь хүн, хуулийн этгээдэд оногдуулах үндсэн болон нэмэгдэл шийтгэлээс бүрдэнэ.
- 11.3. Гаргасан зөрчлийн хор уршгаас хамаарч үндсэн болон нэмэгдэл шийтгэлийг давхардуулан ногдуулж болно.
- 11.4. Нэг үйлдэл, эс үйлдэхүй нь энэ дүрэмд заасан хоёр болон түүнээс дээш зөрчлийн шинжтэй бол аль хүнд шийтгэл оногдуулахаар заасан зөрчилд сахилгын шийтгэл ногдуулна.
- 11.5. Аливаа завдалтыг зөрчилд тооцож шийтгэл ногдуулах бөгөөд учирсан хохирлоос хамаар шийтгэлийг хөнгөрүүлж болно.
- 11.6. Шийтгэлийн хамгийн хөнгөн хэлбэр нь Сануулах арга хэмжээ байна.

Арван хоёр. Хувь хүн, хуулийн этгээдэд ногдуулах сахилгын шийтгэлүүд

- 12.1. Хувь хүнд дараах сахилгын шийтгэл ногдуулна. Үүнд:
 - 12.1.1. Сануулах;
 - 12.1.2. Торгууль оногдуулах;
 - 12.1.3. Хуудсаар торгох;
 - 12.1.4. Талбайг чөлөөлүүлэх;
 - 12.1.5. Тоглолт өнжүүлэх;
 - 12.1.6. Хувцас солих өрөө ба/эсвэл багийн сэлгээний суудалд суулгахгүй байх;
 - 12.1.7. **Тоглолтод оролцох эрхийг хасах;**
 - 12.1.8. Цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасах;
 - 12.1.9. Хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа арга хэмжээнд оролцох эрхийг хасах;
 - 12.1.10. **МХБХ-ны удирдах албан тушаалаас тодорхой хугацаагаар түдгэлзүүлэх;**
 - 12.1.11. МХБХ-ноос олгосон гавьяя, шагналыг хураах;
 - 12.1.12. Үзэгчид, хөгжөөн дэмжигчдэд шийтгэл оногдуулах.
- 12.2. Гишүүн холбоод ба клубүүдэд дараах сахилгын шийтгэл ногдуулна. Үүнд:
 - 12.2.1. Сануулах;
 - 12.2.2. Торгох;
 - 12.2.3. Тоглолтын дүнг цуцлах;
 - 12.2.4. Дахин тоглуулах;

- 12.2.5. Оноо бууруулах;
 - 12.2.6. Тоглолт өнжүүлэх;
 - 12.2.7. Дундын бүсэд тоглолт явуулах;
 - 12.2.8. Цэнгэлдэх хүрээлэнг хэсэгчлэн эсвэл бүтнээр хаах;
 - 12.2.9. Нэр заасан цэнгэлдэх хүрээлэнд тоглох эрхийг хасах;
 - 12.2.10. Тэмцээнд оролцох эрхийг хасах;
 - 12.2.11. Тэмцээний зэрэглэл бууруулах;
 - 12.2.12. МХБХ олгосон шагналыг нь хураан авах;
 - 12.2.13. МХБХ – ны тэмцээнээс олсон мөнгөн урамшууллыг хураан авах;
 - 12.2.14. МХБХ – ны тэмцээнд шинээр тоглогч бүртгүүлэх эрхийг хасах;
 - 12.2.15. МХБХ – ны тэмцээнд клубээс оролцох тоглогчдын тоог хязгаарлах.
- 12.3. Энэ зүйлийн 12.1.3 болон 12.1.4 дэх хэсгүүдэд заасан шийтгэлийг тоглолтын талбайн шүүгч ногдуулна.

Арван гурав. Сануулах

- 13.1. Сануулах шийтгэл гэж дахин зөрчил гаргаж шийтгэл хүлээхгүйн үүднээс сахилгын дурмийн мөн чанарыг ойлгуулж сануулахыг хэлнэ.
- 13.2. Сахилгын хорооноос сануулах шийтгэлийг холбогдох этгээдэд бичгээр мэдэгдэнэ.

Арван дөрөв. Торгууль ногдуулах

- 14.1. МХБХ-ны эрх зүйн байгууллагаас гэм буруутайд тооцож, мөнгөн төлбөрийн шийтгэл оногдуулахыг хэлнэ.
- 14.2. Торгуулийг Монгол төгрөгөөр тооцно. Торгох шийтгэлийн хэмжээ **Хувь хүнд 50,000-5,000,000 /тавин мянгаас таван сая хүртэл/ төгрөг, Хуулийн этгээд / гишүүн холбоо, клуб, баг/-д 100,000-10,000,000 /нэг зуун мянгаас арван сая хүртэл/ төгрөг байна.**
- 14.3. Мөнгөн торгууль ногдуулсан шийдвэрт торгууль төлөх хугацааг заана. Торгуулийн шийтгэлийг төлөөгүй тохиолдолд МХБХ-ноос зохион байгуулах дараагийн аливаа арга хэмжээнд оролцуулахгүй.
- 14.4. Клубын харьяалалтай этгээдэд хувьд нь ногдуулсан торгуулийн шийтгэлийг тухайн этгээд өөрөө төлөх үүрэгтэй.
- 14.5. Энэ зүйлийн 14.4 дэх хэсэгт зааснаас бусад торгуулийн шийтгэлийг гишүүн холбоо, клубууд биелүүлэх үүрэгтэй.
- 14.6. Торгуулийн шийтгэл ногдуулсан аливаа этгээд эсвэл клуб нь тухайн клуб эсвэл гишүүн холбоондоо харьяалалгүй болсон эсвэл үйл ажиллагаагаа зогсоосон тохиолдолд гишүүн холбоо, клуб хариуцлага хүлээнэ.

Арван тав. Хуудсаар торгох

- 15.1. Тоглолтын дурмийн 12 дугаар зүйлд заасны дагуу тоглолтын үед зохих алдаа гаргасан тохиолдолд талбайн шүүгч тоглогч, багийн дасгалжуулагчийг шар хуудсаар торгож анхааруулна.
- 15.2. Тоглогч болон дасгалжуулагчийг хуудсаар торгосноос үүдсэн шийтгэлийг тухайн тэмцээний зааврын дагуу МХБХ-ны ТЗБХэлтсээс хүлээлгэнэ.

Арван зургаа. Талбайг чөлөөлүүлэх

- 16.1. Талбайг чөлөөлүүлэх гэж талбайн шүүгч тоглогч, сэлгээний тоглогч, багийн албаны хүнийг тоглолтын талбайгаас болон тоглолтын туршид сэлгээний сандал зэрэг талбайн эргэн тойрны газар, техникийн бүсээс хол байлгахыг хэлнэ. Цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхээ хасуулаагүй бол тухайн этгээд цэнгэлдэхэд үзэгчийн суудалд сууж болно.
- 16.2. Тоглогч шууд улаан хуудсаар торгуулах эсвэл дараалан хоёр шар хуудсаар торгуулахаас үл хамаарч талбайг чөлөөлнө.
- 16.3. Тоглогч талбайгаас хөөгдсөн тохиолдолд нэн даруй талбайг чөлөөлөх үүрэгтэй. Хэрэв шүүгчийн шийдвэрийг эсэргүүцэж талбайгаас гарахгүй удсан тохиолдолд хамгийн багадаа нэмэлт нэг тоглолтоор өнжүүлнэ.
- 16.4. Талбайгаас хөөгдсөн албаны этгээдэд дараах зүйлсийг хориглоно. Үүнд:
 - 16.4.1. Сэлгээний суудалд өөрийг нь орлож байгаа этгээдэд зааварчилгаа өгч тэмцээний үзэгч болон тоглолтын үйл ажиллагаанд саад хийх;
 - 16.4.2. Завсарлагааны үеэр хувцас солих өрөөнд орох;
 - 16.4.3. Тэмцээний зааварт зааснаас бусад тохиолдолд тоглолтын дараах хэвлэлийн бага хуралд оролцох.
- 16.5. Аливаа этгээдийг тоглолтын талбайгаас чөлөөлсний дараа тухайн тоглолт үргэлжлэх боломжгүй болсон тохиолдолд чөлөөлөгдсөн этгээдийн шийтгэл хүчинтэй байх бөгөөд дараагийн тоглолтод оролцох эрхгүй байна.
- 16.6. **Тоглогч болон дасгалжуулагчийг талбайгаас чөлөөлснөөс үүдсэн шийтгэлийг тухайн тэмцээний зааврын дагуу МХБХ-ны ТЗБХэлтсээс хүлээлгэнэ.**

Арван долоо. Тоглолт өнжүүлэх

- 17.1. Тоглолт өнжүүлэх шийтгэл гэж аливаа тэмцээний тоо заасан тоглолтод оролцуулахгүй байх болон тус тоглолтын талбайн орчин тойронд байхыг хориглохыг хэлнэ.
- 17.2. Тоглолт өнжүүлэх шийтгэл хүлээсэн этгээд хувцас солих өрөө ба сэлгээний суудалд суухыг хориглоно.
- 17.3. Шийтгүүлсэн албаны хүнд дараах зүйлийг хориглоно. Үүнд:
 - 17.3.1. Электрон эсвэл бусад арга ашиглан тоглолтын үеэр багийнхантайгаа холбогдох;
 - 17.3.2. Тэмцээний зааварт зааснаас бусад тохиолдолд тоглолттой холбогдсон аливаа хэвлэлийн бага хуралд оролцох.
- 17.4. Тоглолт өнжүүлэх шийтгэлийн хэмжээ 1-ээс 10 хүртэл тоглолт өнжүүлэхээр байна.

Арван долоо¹. Тоглолт өнжүүлэх нь дараагийн тоглолтод хамаарах

- 17¹.1. Нэг тэмцээний эхний шатанд тоглолт өнжих шийтгэл оногдуулсан бол энэ нь дараагийн шатанд нэгэн адил хамаарна.
- 17¹.2. МХБХ өөрөөр шийдвэрлээгүй бол (тэмцээнээс хасагдах эсвэл тэмцээний сүүлчийн тоглолт) тэмцээнээс бусад үеэр эсвэл тэмцээнээс гадуур байгаа этгээдийг хөөхтэй холбогдуулан аливаа этгээдэд тоглолт өнжүүлэх шийтгэл хүлээлгэх тохиолдолд:
 - 17¹.2.1. **МХБХ-ны тэмцээнд оролцож буй тухайн гишүүн холбоог төлөөлж буй багт: хөлбөмбөгийн ижил түвшний тэмцээний дараагийн тоглолтод өнжүүлнэ;**

- 17¹.2.2. **МХБХ-ны нэг насны ангиллын тэмцээнд:** нэг насны ангиллын ижил түвшний тэмцээний дараагийн тоглолтод нь шийтгэлийг эдлүүлэх ба боломжгүй тохиолдолд дараагийн ахисан насны ангиллын тэмцээнд шийтгэлийг эдлүүлнэ;
- 17¹.2.3. **Нөхөрсөг тоглолт:** Дараагийн ээлжит нөхөрсөг тоглолтод тус шийтгэлийг хэрэгжүүлнэ.
- 17¹.2.4. **Албан бус тэмцээнүүдэд:** Тухайн тэмцээний зааварт тус Дүрэмтэй холбоотой зүйлийг тусгаагүй бол МХБХ-ны тэмцээний ээлжит дараагийн тоглолтод тус шийтгэлийг эдлүүлнэ.
- 17¹.3. Сахилгын шийтгэл хүлээсэн баг тухайн өдрөөс хойш оролцох МХБХ-ны албан ёсны тоглолтгүй тохиолдолд тус багийн ээлжит нөхөрсөг тоглолтын үеэр тус шийтгэлийг эдлүүлнэ.

Арван найм. Хувцас солих өрөө, сэлгээний суудалд суух эрхийг хасах

- 18.1. Багийн хувцас солих өрөө ба/эсвэл тоглолтын эргэн тойронд нэвтрэх эрхээ хасуулсан этгээдийг хувцас солих өрөөнд орох эрхээ хасуулсан гэж үзнэ.
- 18.2. Тоглолтын өмнө болон дараа эсвэл тоглолтын үед сэлгээний суудалд суух эрхгүй болсон этгээдийг багийн сэлгээний суудалд суух эрхгүй болсон гэж үзнэ.
- 18.3. Дээрх хоёр шийтгэлийг нэгэн зэрэг оногдуулж болно.

Арван ес. Тоглолтод оролцох эрхийг хасах

- 19.1. Тоглолтод оролцох эрх хасах шийтгэл гэж дотоодын болон олон улсын албан ёсны бөгөөд нөхөрсөг тоглолтод тоглогч, дасгалжуулагч, багийн бусад албаны этгээдээр оролцох эрхийг тодорхой хугацаагаар хасахыг хэлнэ.
- 19.2. Тоглолтод оролцох эрх хасах шийтгэлийг 1 сараас 24 сар хүртэл хугацааны хооронд оногдуулна.
- 19.3. Сахилгын шийтгэл оногдуулсан шийдвэр гарсан өдрөөс эхлэн шийтгэлийн хугацааг тоолох бөгөөд эрх хассан шийтгэлийн хүчинтэй үргэлжлэх хугацаа болон дуусах хугацааг хуанлийн он, сар, өдрөөр заасан байна.
- 19.4. Шийтгэлийн хүчинтэй хугацаанд сахилгын шийтгэл хүлээж буй этгээдийн оролцох боломжтой тэмцээн зохион байгуулагдаагүй байх нь сахилгын шийтгэлийн хугацааг сунгах үндэслэл болохгүй.

Хорь. Цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасах

- 20.1. Аливаа этгээдийг нэр дурдсан цэнгэлдэх хүрээлэнд тодорхой хугацаагаар эсвэл тоглолт буюу тэмцээнээр тоо зааж орох эрхийг хасахыг хэлнэ.
- 20.2. Нэгээс олон цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасаж болно.

Хорин нэг. Хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа арга хэмжээнд оролцох эрхийг хасах

- 21.1. МХБХ-ноос зохион байгуулсан аливаа үйл ажиллагаанд хугацаатай болон хугацаагүйгээр оролцох эрхгүй болохыг хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа арга хэмжээнд оролцох эрхийг хасах шийтгэл гэнэ.

- 21.2. Хөлбөмбөгтэй холбоотой дараах үйл ажиллагаанд оролцох эрхүүдийг хасна. Үүнд:
 - 21.2.1. МХБХ-ноос зохион байгуулж буй тэмцээн эсвэл харгалзах тоглолтод оролцох эрх хасах;
 - 21.2.2. Гишүүн байгууллагын зохион байгуулж буй тэмцээн эсвэл харгалзах тоглолтод оролцох эрх хасах;
 - 21.2.3. Гишүүн байгууллага эсвэл МХБХ-нд бүртгэлтэй клубийн зохион байгуулсан аливаа арга хэмжээ, бэлтгэл сургуулилтад оролцох;
 - 21.2.4. Хөлбөмбөг, футзал, элсний хөлбөмбөг зэрэг гишүүн байгууллагатай харьяалалтай клубийн нэрийн өмнөөс эсвэл гишүүн байгууллагыг төлөөлж, гишүүн байгууллагын нэрийн өмнөөс захиргааны аливаа асуудалд оролцох;
 - 21.2.5. Хөлбөмбөг, футзал, элсний хөлбөмбөг зэрэг FIFA, AFC, Гишүүн холбоо, гишүүн холбооны гишүүний зохион байгуулж буй аливаа сургалт семинарт оролцох.

Хорин хоёр. МХБХ-ноос олгосон гавьяя, шагналыг хураах

- 22.1. МХБХ-ноос олгосон клуб, клубийн тамирчдын шагналыг сахилгын хорооны шийтгэлийг үндэслэн МХБХ-ны Зөвлөл хураан авна.

Хорин гурав. Дахин тоглуулах

- 23.1. Гишүүн байгууллага эсвэл холбоог төлөөлж тэмцээнд оролцож буй баг өөрсдөөс үл шалтгаалах давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас тоглолтод оролцож чадаагүй эсвэл тоглолтыг бүрэн гүйцэтгэж чадаагүй бол тус тоглолтыг дахин тоглуулж болно.
- 23.2. [Дахин тоглуулах зөвшөөрлийг тухайн тэмцээний журамд заасны дагуу МХБХ-ны ТЗБХэлтсээс олгоно.](#)

Хорин дөрөв. Тоглолтын дүнг цуцлах

- 24.1. Тоглолтын дүнг цуцлах гэж тоглолтын талбайд зохиогдсон аль нэг тоглолтын үр дүнг МХБХ-ны дүрэм, журмуудад заасан үндэслэлээр хүчингүйд тооцохыг хэлнэ.

Хорин тав. Оноо бууруулах

- 25.1. Тухайн үед зохион байгуулгаждаж буй тэмцээн, уралдаанаас гишүүн байгууллага, клубийн авсан оноог бууруулж болно.
- 25.2. Санхүүгийн зөрчил гаргасан, эсвэл тоглолт наймаалцсан мөн FIFA, AFC-гийн дүрэм, журамд заасан бусад тохиолдолд энэ шийтгэлийг ногдуулна.

Хорин зургаа. Тэмцээний зэрэглэл бууруулах

- 26.1. Аливаа клубийн дотоодын тэмцээн уралдаанд оролцдог тэмцээний зэрэглэлийг бууруулахыг хэлнэ.

Хорин долоо. Тэмцээнд оролцох эрхийг хасах

- 27.1. Гишүүн байгууллага эсвэл клубийг оролцож буй тухайн тэмцээнээс хасах, эсвэл цаашид оролцох тэмцээнүүдэд оролцох эрхийг тодорхой хугацааны туршид хасахыг хэлнэ.
- 27.2. Тэмцээнд оролцох эрх хасах хугацааг МХБХ-ны сахилгын хороо шийдвэрлэнэ.

Хорин найм. Дундын бүсэд тоглолт явуулах

- 28.1. Гишүүн байгууллагыг дундын бүсэд тоглуулах сахилгын шийтгэл оногдуулж болно.
- 28.2. Дундын бүсэд тоглуулах цэнгэлдэх, талбайг МХБХ-ноос зааж өгнө.

Хорин ес. МХБХ-ны тэмцээнд шинээр тоглогч бүртгүүлэх эрхийг хасах

- 29.1. Аливаа клуб, баг өөрт бүртгэлтэй тоглогчийг солих эсвэл шинээр тоглогч бүртгүүлэхийг хориглохыг хэлнэ.
- 29.2. Клуб, баг нь тоглогчоо солих, шинээр бүртгүүлэхийг хориглох хугацааг МХБХ-ны Сахилгын хорооноос тогтооно.
- 29.3. Тухайн тэмцээний зааварт заасан бүртгүүлэх тоглогчдын тооны дээд хэмжээнээс үл хамаарч клуб, багийн шинээр бүртгүүлэх тоглогчдын тоог хязгаарлана.

Гуч. Нэр заасан цэнгэлдэх хүрээлэнд орох эрхийг хасах

- 30.1. Гишүүн байгууллага эсвэл клубийн төлөөлөл бүхий баг тодорхой нэр дурдсан цэнгэлдэх хүрээлэнд тоглох эрхгүй болохыг хэлнэ.
- 30.2. Гишүүн байгууллагад дээрх шийтгэлийг ногдуулсан бол тухайн субъектийг төлөөлж тэмцээнд оролцож буй багийн тоглох дараагийн тоглолтод тус зүйл хамаарна. Гишүүн байгууллагуудад:
 - 30.2.1. Тухайн гишүүн байгууллагын аль багт тус шийтгэл ногдуулахыг МХБХ-ны Сахилгын хороо шийдвэрлэнэ.
 - 30.2.2. Гишүүн байгууллагын ялгаатай өөр бусад багуудад шийтгэлийг ногдуулсан бол тэдгээр тоглолтуудыг эрэмбэлэн тоглуулна.
- 30.3. Клубт дээрх сахилгын шийтгэлийг ногдуулсан бол АХБХ эсвэл дотоодын тэмцээнд оролцоход тус шийтгэл хамаарна.

Гучин нэг. Цэнгэлдэх хүрээлэнг хэсэгчлэн эсвэл бүтнээр хаах

- 31.1. Гишүүн байгууллага эсвэл клубийг хэсэгчлэн хаасан цэнгэлдэхэд эсвэл тэр чигт нь бүтнээр хаасан цэнгэлдэхэд тоглолтыг явуулах шийтгэл ногдуулж болно. Үүнд:
 - 31.1.1. Цэнгэлдэх хүрээлэнгийн хэдэн хувийг хаалттай байлгахыг МХБХ-ны Эрх зүйн байгууллага шийдвэрлэнэ.
 - 31.1.2. Дээрх тохиолдолд зочин багт олгох урамшууллын тасалбар болон зочин багийн хөгжөөн дэмжигчдэд олгох суудалд энэ зүйл хамаарахгүй болно.
- 31.2. Гишүүн байгууллагад хамааруулан уг шийтгэлийг ногдуулсан бол тухайн холбоо, клубийг төлөөлж оролцох багт дээр дурдсан шийтгэлийг оногдуулна.
 - 31.2.1. Тухайн гишүүн байгууллагыг төлөөлөх аль багт тус шийтгэл ногдуулахыг Сахилгын хороо шийдвэрлэнэ.
 - 31.2.2. Гишүүн байгууллагын хоёроос дээш багт тус шийтгэл ногдуулах бол шийтгэлийн хүнд хөнгөнөөс хамаарч тоглох тоглолтыг эрэмбэлж сахилгын шийтгэлийг ногдуулна.
- 31.3. Клубт дээрх сахилгын шийтгэлийг ногдуулсан бол АХБХ эсвэл дотоодын зохион байгуулгадах тэмцээнд оролцоход тус шийтгэл хамаарна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ САХИЛГЫН ЗӨРЧИЛ

Гучин хоёр. Тоглолтын албаны хүний эсрэг ноцтой зөрчил гаргах

- 32.1. Тоглолтын албаны хүнийг ямарваа нэгэн арга хэлбэр ашиглан хэл ам, үйл хөдлөлөөр гутаасан, доромжилсон бол 3-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх ба/эсвэл 100,000- 500,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 32.2. Тоглолтын албаны хүний эсрэг:
 - 32.2.1. биед нь халдсан болон халдахыг завдсан тохиолдолд 1 сар тоглолтод оролцох эрхийг хасах ба/эсвэл 100,000- 500,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 32.2.2. хэрцгий үйлдэл гаргасан тохиолдолд 3-аас багагүй сараар тоглолтод оролцох эрхийг хасах ба/эсвэл 300,000- 800,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 32.3. Тоглолтын албаны хүнрүү нулимсан бол 6-аас багагүй сараар тоглолтод оролцох эрхийг хасах ба/эсвэл 500,000-1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан “Тоглолтын албаны хүн” гэдгийг энэ дүрмийн 3 дугаар зүйлийн тайлбар хэсэгт зааснаар ойлгоно.

- “Ямарваа нэг арга хэлбэрийг ашиглан” гэдэгт амаар болон бичгээр, шууд болон хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн мэдээллийн цахим сүлжээ зэрэг шууд бус аргуудыг ашигласныг хамааруулна.

- “Хэрцгий үйлдэл” гэж тоглолтын албаны хүнийг тохойлдох, цохих, өшиглөх, зодох гэх мэт бие махбодид нь гэмтэл учруулсан үйлдлийг ойлгоно.

Гучин гурав. Танхайрах

- 33.1. Танхайрах гэж МХБХ-ны төв байр, цэнгэлдэх талбай болон цэнгэлдэхийн эргэн тойрон орчмын газарт хэрүүл маргаан үүсгэж, бусдыг өдөөн хатгах, бусдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах, олон нийтийг үл хүндэтгэх, биеэ авч явах нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн хэм хэмжээг зөрчсөнийг хэлнэ.
- 33.2. Танхайрсан үйлдлийг сахилгын ноцтой зөрчилд тооцох бөгөөд дараах шийтгэлийг оногдуулна. Үүнд:
 - 33.2.1. Хувь хүнийг: 6-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх ба/эсвэл 100,000-500,000 хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 33.2.2. Гишүүн холбоо эсвэл клубт: 1,000,000 - 5,000,000 хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 33.3. Бусдыг хэрүүл маргаан үүсгэхэд уриалсан, өдөөн хатгаснаар бусдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулсан бол дараах шийтгэлийг оногдуулна. Үүнд:
 - 33.3.1. Хувь хүнийг: 3-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх;
 - 33.3.2. Гишүүн холбоо эсвэл клубт: 100,000 – 500,000 хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Гучиндерэв. Эд хөрөнгөд хохирол учруулах

- 34.1. Тоглолт эхлэхийн өмнө, тоглолтын дундуур эсвэл тоглолт дууссаны дараа МХБХ-ны аливаа эд хөрөнгөд хохирол учруулсан, тогтоосон журмыг зөрчсөн тохиолдолд МХБХ-ноос тухайн эд хөрөнгийн үнэлгээний дагуу хохирлыг шаардана.
- 34.2. Эд хөрөнгөд хохирол учруулсан этгээдийн үйлдэлдээ санаатай эсвэл болгоомжгүйн хэлбэрээр хандсанаас үл хамаарч буруутай эдгээдээр тухайн эд хөрөнгийг бүрэн нөхөн төлүүлнэ.
- 34.3. Эд хөрөнгөд хохирол учруулсан этгээд хэн болох нь тодорхойгүй бол гишүүн холбоо эсвэл клубт хариуцлага тооцон эд хөрөнгийн хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.
- 34.4. Дээрх зөрчил гаргасан тохиолдолд хувь хүнээр тухайн эд хөрөнгийг бүрэн төлүүлж 100,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох, гишүүн холбоод ба клубт тухайн эд хөрөнгийг бүрэн төлүүлж 500,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох шийтгэл оногдуулна.
- 34.4. Эд хөрөнгийн хохирлыг тогтоосон хугацаанд нөхөн төлөөгүй тохиолдолд энэ дүрэмд заасны дагуу Сахилгын шийтгэл оногдуулна.

Тайлбар: -“МХБХ-ны аливаа эд хөрөнгө” гэдэгт хувцас солих өрөө, хонгил, ажилчдын өрөө, гадаа талбайн болон футзалын орчмын бусад эд зүйлс зэрэг МХБХ-ны өмчлөл, эзэмшил, ашиглалтын биет эд хөрөнгө хамаарна.

Гучин тав. Зодоон хийх

- 35.1. Зодоон хийхийг ноцтой зөрчилд тооцох бөгөөд дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
 - 35.1.1. Хувь хүнийг : 6-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх ба/эсвэл 100,000- 500,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 35.1.2. Гишүүн холбоо эсвэл клубт: 1,000,000 - 5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 35.2. Бусдыг турхирсан, уриалсан, зодоон хийхийг завдсан тохиолдолд зөрчилд тооцох ба дараах шийтгэл ногдуулна. Үүнд:
 - 35.2.1. Хувь хүнийг: 3-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх ба 100,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 35.2.2. Гишүүн холбоо эсвэл клубд: 100,000 – 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 35.3. Зодоон хийхээс урьдчилан сэргийлэхээр оролдсон этгээдийг зодоонд оролцсонд тооцохгүй.
- 35.4. Сангаатай эсвэл болгоомжгүйн гэм буруутайгаас үл хамаарч зодооны үеэр тоглолтын талбайд санаатайгаар нэвтэрсэн этгээдийг зөрчил гаргасан гэж үзэх бөгөөд 100,000 төгрөгөөр торгоно.
- 35.5. Тухайн зөрчил хүндэрвэл эрх зүйн байгууллага тус Дүрэмд заасны дагуу арга хэмжээ авна.

Гучин зургаа. Ялгаварлан гадуурхах

- 36.1. Хэн нэгнийг үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор нь ялгаварлан

гадуурхахыг хориглох ба хэрэв зөрчвөл сахилгын ноцтой зөрчилд тооцож дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:

36.1.1. Аливаа этгээдийг: 6-аас багагүй сараар хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг хасах ба/эсвэл 500,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

36.1.2. Клуб эсвэл гишүүн холбоог: Цаашид болох дараагийн 4-өөс багагүй тоглолтод үзэгчгүй тоглуулах ба/эсвэл 1,000,000-10,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Гучин долоо. Сурдүүлэх, дарамт үзүүлэх

- 37.1. Тоглолтын албаны хүнийг айлан сурдүүлсэн этгээдэд 100,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл 3-аас тоглолтод өнжүүлэх шийтгэл оногдуулна.
- 37.2. Тус Дүрэмд хамааралтай этгээд хөлбөмбөгийн спортын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зан суртахууны хэм хэмжээг зөрчиж, бусдад бэлгийн болон сэтгэл зүйн дарамт шахалт үзүүлсэн, мэргэжлийн үүргээ гүйцэтгэхэд саад учруулан ажиллах боломжгүй хүндэрэлд оруулсан бол хөлбөмбөгтэй холбоотой нэр заасан үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 3-аас багагүй сараар хасах ба/эсвэл 300,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгийн тогтууль оногдуулна.

Гучин найм. Гүтгэх

- 38.1. Хөлбөмбөгтэй хамаарал бүхий хүний нэр төр, алдар хүнд, хуулийн этгээдийн ажил хэргийн нэр хүндийг гутаан доромжилсон, худал мэдээллийг нийтэд дэлгэсэн, эсвэл хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, олон нийтийн сүлжээгээр тараасан бол сахилгын зөрчилд тооцох ба дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
 - 38.1.1. хувь хүнийг 100,000-500,000 төгрөгөөр торгох;
 - 38.1.2. гишүүн холбоо эсвэл клубийг 1,000,000-5,000,000 төгрөгөөр торгоно.
- 38.2. Мэдээллийг олон нийтэд тараасан этгээд, тухайн мэдээллийн үнэн зөвийг нотлох үүрэгтэй бөгөөд хэрэв нотлож чадаагүй бол нийтэд тараасан тухайн арга хэрэгслээр дамжуулан нэр төр, алдар хүндийг сэргээх үүрэгтэй.

Гучин ес. Хууран мэхлэх.

- 39.1. Хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцдог аливаа этгээд:
 - 39.1.1. Бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх;
 - 39.1.2. Жинхэнэ бичиг баримтыг засварлах;
 - 39.1.3. Хуурамч эсвэл засварласан бичиг баримт ашигласан бол
- 39.2. Хувь хүнийг 300,000-800,000 төгрөгөөр торгох ба/эсвэл 3-аас багагүй сар тоглолтод оролцох эрх хасах;
- 39.3. Гишүүн холбоо эсвэл клубийг 1,000,000-3,000,000 төгрөгөөр т оргох ба/эсвэл хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд 12 сар хүртэлх хугацаагаар оролцохгүй байх шийтгэл оногдуулна.

Дөч. Тоглолтод оролцох эрхгүй тоглогчийг тоглуулах

- 40.1. Тоглолтод оролцох эрхгүй тоглогчийг тоглуулсан бол тухайн багийг сахилгын зөрчил гаргасан гэж үзэх бөгөөд тус тоглолтыг хүчингүйд тооцож мөн 300,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 40.2. Тоглолтод оролцох эрхгүй нэгээс олон тоглогчийг тухайн тоглолтод оролцуулсан бол шийтгэлийг оролцуулсан тоглогчдын тоогоор нэмж оногдуулна.
- 40.3. МХБХ-ны тэмцээнд тоглох эрхгүй тоглогчийг оролцуулвал тухайн зөрчлийг хүндэрсэн хэрэг гэж үзэх бөгөөд:
 - 40.3.1. 500,000 хүртлэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
 - 40.3.2. Тоглолтыг хүчингүйд тооцох;
 - 40.3.3. Цом, шагнал авсан бол түүнийг буцаан авах;
 - 40.3.4. Дараагийн оролцох тоглолт эсвэл тэмцээнээс хасах;
- 40.4. Тоглолтод оролцох эрх үүсээгүй тоглогч тоглолтод МХБХ-г хуран мэхэлж оролцсон бол тухайн тоглогчид З-аас багагүй тоглолт өнжүүлэх шийтгэлийг нэмж оногдуулна.

Дөчин нэг. Тэмцээнээс гарах

- 41.1. Аливаа клуб, баг тэмцээний бүртгэлд мэдүүлгээ өгч бүртгүүлсэн атлаа тэмцээнд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр оролцоогүй орхин явсан тохиолдолд үүнийг зөрчил гэж үзэх бөгөөд 300,000 төгрөгийн тоггууль оногдуулна.
- 41.2. Аливаа клуб, баг тэмцээний сугалаанд оролцсон атлаа тэмцээнд оролцоогүй орхин явсан тохиолдолд үүнийг зөрчил гэж үзэх бөгөөд 600,000 төгрөгийн тоггууль оногдуулна.
- 41.3. Аливаа клуб, баг эхэлсэн тэмцээний тоглолтуудыг дуустал оролцоогүй орхин явсан тохиолдолд үүнийг зөрчил гэж үзэх ба дараах шийтгэлийг оногдуулна. Үүнд:
 - 41.3.1. 1,000,000 мөнгөн төгрөгийн тоггууль оногдуулах;
 - 41.3.2. Тухайн багийн дараагийн тэмцээнд оролцох эрхийг 24 хүртэлх сараар хасах;
 - 41.3.3. Тухайн багийн албаны хүнийг 12 хүртэлх сараар МХБХ-ноос зохион байгуулах арга хэмцээнд оролцох эрхийг хасах;
 - 41.3.4. Тухайн багийн дасгалжуулагчийн лицензийг шууд хүчингүйд тооцох.
- 41.4. Тэмцээний зэрэглэл дэвшиж оролцох эрх авсан клуб, баг тухайн тэмцээнд оролцоогүй бол дээд шатлалын тэмцээнд оролцох эрхийг 12 сараар хасна.

Дөчин хоёр. Тоглолтын нэр хүндийг гутаах

- 42.1. Дараах үйлдэл гаргасан этгээдийг тоглолтын нэр хүнд гутаах зөрчил гаргасан гэж үзэж сахилгын шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
 - 42.1.1. Хөлбөмбөгтэй хамаарал бүхий этгээдийн нэр төр, алдар хүндийг ямарваа нэг аргаар гутаан доромжилсон;
 - 42.1.2. Шударга тоглолтын зарчмыг зөрчсөн;
 - 42.1.3. Спортын бус зан авир гаргасан;

42.1.4. Тэмцээн, тоглолтын нэр хүндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхүйц, тодорхой бус мэдээллийг олон нийтэд түгээх, аливаа эсэргүүцлийг илэрхийлсэн тохиолдолд хувь хүнд 100,000- 500,000 хүртэлх төгрөгөөр торгох ба/эсвэл 1-ээс багагүй сараар тоглолтод оролцох эрхийг хасах, гишүүн холбоо клубт 500,000-3,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан “Шударга тоглолтын зарчим” гэдэгт FIFA-аас гаргасан “Fair Play Code”-д заасан 10 зарчмыг ойлгоно. Үүнд тоглолтын өмнө болон дараа гар барих үүргээ биелүүлээгүй зэргийг нэгэн адил хамааруулна.

-“Спортын бус авир гаргасан” гэдэгт FIFA-гийн Тоглолтын дүрэм /Laws of the game/-ийн 12 дугаар бүлэгт зааснаас гадна дотоодын болон олон улсын тэмцээнд оролцогч этгээд, албаны хүн мансууруулах болон согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн, тэмцээний үеэр цэнгэлдэхэд, үзэгчдийн суудалд, хувцас солих өрөөнд архидан согтуурсан эсвэл тамхи татсан, спортын ёс зүйгээс гадуурх бүхий л үйлдэл, эс үйлдэхүй гаргасныг ойлгоно.

Дөчин гурав. Ноцтой зөрчлийн сэдэл үүсгэх

- 43.1. Ноцтой зөрчил үүсгэх сэдлийг өдөөсөн аливаа этгээдийг зөрчил гаргасан гэж үзэх бөгөөд дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
- 43.1.1. Тоглогч, албаны этгээд, багийн албаны бүрэлдэхүүн бол 6-аас багагүй сараар тоглолтод оролцох эрх хасах ба/эсвэл 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгоно. Тухайн зөрчлийг дахин гаргавал 5,000,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 43.1.2. Бусад этгээд бол хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд 6-аас багагүй сараар оролцох эрхийг хасах ба/эсвэл 500,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох; тухайн хэргийн дахин үйлдвэл 3,000,000 багагүй төгрөгөөр торгох;
- 43.1.3. Гишүүн холбоо эсвэл клуб бол 5,000,000 тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл энэ дүрэмд заасан бусад шийтгэлийг оногдуулна.
- 43.2. Хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл зэргийг ашиглан тухайн зөрчлийг хүндрүүлэн үйлдвэл зөрчил хүндэрсэн гэж үзэж энэ дүрэмд заасны дагуу нэмэгдэл шийтгэл оногдуулж болно.
- 43.3. Зөрчил хүндэрвэл эрх зүйн байгууллага зохих шийтгэлийг оногдуулна.

Дөчин дөрөв. Олон нийтийг өдөөн хатгах

- 44.1. Тоглолтын үеэр болон тоглолт дууссаны дараа олон нийтийг өдөөн хатгасан аливаа этгээдэд дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
- 44.1.1 Тоглогч, тоглолтын албаны хүн эсвэл багийн бүрэлдэхүүний аль нэг этгээд бол: 6-аас багагүй тоглолт өнжүүлэх, 500,000-3,000,000 хүртэлх төгрөгөөр торгох;
- 44.1.2. Аливаа этгээд бол: хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд 3-аас багагүй сар оролцохгүй байх, ба 300,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох;
- 44.1.3. Гишүүн холбоо эсвэл клуб бол: 3,000,000-с багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгоно.
- 44.2. Цахим орчин, олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр шүүгчийн шийдвэрийг эсэргүүцэж олон нийтийг төөрөгдүүлэх, өдөөн хатгасан тохиолдолд зөрчил хүндэрсэн гэж үзэж энэ дүрэмд заасны дагуу нэмэгдэл шийтгэл оногдуулж болно.

- 44.3. Тухайн зөрчил ноцтой эсвэл хүндэрсэн гэж үзвэл эрх зүйн байгууллага зохих шийтгэлийг оногдуулж болно.

Дөчин тав. Багийн зүй бус авир

- 45.1. Тэмцээний журам болон зааварт өөрөөр заагаагүй бол нэг багийн 5 буюу түүнээс дээш тоглогч болон албаны хүн хуудсаар тorgуулсан (шар хуудас эсвэл улаан хуудас) бол сахилгын зөрчил гаргасан гэж үзэж тухайн тэмцээний зааварт өөрөөр заагаагүй бол талбайгаас хөөгдсөн албаны хүн болон тоглогч тус бүрийг 50,000 төгрөгөөр тorgож, шар хуудсаар тorgуулсан албаны хүн болон тоглогч тус бүрийг 20,000 төгрөгөөр тorgено.
- 45.2. Тухайн багийн хэд хэдэн этгээд тоглолтын үеэр болон тоглолт дууссаны дараа тоглолтын албаны хүн эсвэл бусад хүмүүсийг айлан сурдүүлсэн, доромжилсон, тоглолт тэмцээний үйл ажиллагаанд саад учруулсан зэргээр энэ дүрмийг зөрчсөн бол тухайн зөрчил гаргасан этгээдүүдийн харьялал бүхий клубийг 1,000,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр тorgено.
- 45.3. Зөрчил хүндэрвэл эрх зүйн байгууллага тус Дүрэмд заасны дагуу зохих шийтгэл оногдуулна.

Дөчин зургаа. Тоглолт үл зохион байгуулах

- 46.1. Тоглолт зохион байгуулах гишүүн холбоо эсвэл клуб нь дараах үүрэг хүлээнэ. Үүнд:
- 46.1.1. Тоглолт зохион байгуулахад эрсдэл гарах магадлалтай эсэх талаар МХБХ-нд албан ёсоор мэдэгдэх;
- 46.1.2. Одоогийн мөрдэж буй аюулгүй ажиллагаа, цэнгэлдэхийн аюулгүй байдалтай холбоотой дүрмийн дагуу шаардлагатай арга хэмжээг авч тоглолтын өмнө, дундуур ба дараа үүсэх эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх;
- 46.1.3. Тоглолт зохион байгуулах албаны хүмүүс, тоглогч, албаныхан зэрэг тэдгээрийн аюулгүй байдлыг хангах;
- 46.1.4. Үйл ажиллагааг хангах үүднээс тухайн улсын дотоодын зохих албаны хүмүүстэй хамтарч ажиллах;
- 46.1.5. Цэнгэлдэхэд мөрдөх журмыг сахиулж шаардлагатай үед шуурхай арга хэмжээ авах.
- 46.2. Оноогдсон үүргийн дагуу Клуб эсвэл гишүүн холбоо тоглолт үл зохион байгуулвал 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр тorgено.
- 46.3. Зөрчил хүндэрсэн гэж үзвэл зохих арга хэмжээг эрх зүйн байгууллага авч шийдвэрлэнэ.

Дөчин долоо. Тоглолтын дүнд хууль бусаар нөлөөлөх

- 47.1. Спортын ёс зүйд харшлах аргаар:
- 47.1.1. Тоглолтын дүнг өөрчлөх гэж оролдох;
- 47.1.2. Тоглолтын дүнд нөлөөлөхөөр шаардах;
- 47.1.3. Тоглолтын утга агуулгаас үүдэж шууд бус аргаар өөрт болон бусдад ашигтай байдал үүсгэхээр оролдож буй аливаа этгээдийг сахилгын ноцтой зөрчил гаргасан гэж

үзэх бөгөөд 1,000,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд 3 жил хүртэл хугацаагаар оролцуулахгүй байх шийтгэл оногдуулна.

- 47.2. **Тоглолт наймаалцах, тэмцээний явцад ямарваа нэгэн байдлаар өөрийн болон бусдын ашиг сонирхлын тулд давуу байдал үүсгэх зорилгоор оролцож буй тэмцээн, хоорондын болон гуравдагчтай хийх тоглолтын үр дүн эсвэл үеийн талаар аливаа тохиролцоог санаатайгаар хийсэн, бусад багуудын эрх ашигт ноцтойгоор халдсан, тэмцээний зохион байгуулалтад хүндэрэл учруулсан бол тус тохиролцоог хийсэн талуудыг сахилгын ноцтой зөрчил гаргасан гэж үзэх ба дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:**
- 47.1.1. Тоглолт наймаалцах санал гаргасан, саналыг хүлээн авсан талуудыг 1,000,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгож, мөн хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 1-ээс багагүй жилээр хасах шийтгэл оногдуулна.
- 47.1.2. Тоглолт наймаалцах, урьдчилан үгсэх тохиролцоо хийгдэж төгссөн бол тухайн этгээдийг 5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгож, мөн хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 5-аас багагүй жилээр хасах шийтгэл оногдуулна.
- 47.3. Зөрчил хүндэрсэн тохиолдолд хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг бүх насаар хасах шийтгэл оногдуулж болно.
- 47.4. Зөрчил гаргасан этгээдийн харьяа клуб эсвэл гишүүн холбоонд зохих хариуцлага тооцож 5,000,000-10,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл оролцож буй тэмцээнээс хасах, тэмцээний зэрэглэл бууруулах, дараагийн оролцох тэмцээнээс хасах шийтгэл /сонгож/ оногдуулна.

Дөчин найм. Мөрий тавих.

- 48.1. Хөлбөмбөгийн тоглолт эсвэл тэмцээнтэй холбоотой аливаа мөрий тавихыг сахилгын зөрчил гэж үзэх бөгөөд Мөрий тавихыг дэмжсэн эсвэл шаардсан аливаа этгээдэд,
- 48.1.1. Тоглогч бол 1,000,000-3,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл хөлбөмбөгтэй хамааралтай үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 1-ээс багагүй жилээр хасах шийтгэл оногдуулна.
- 48.1.2. Гишүүн холбоо, бусад албаны этгээд бол 3,000,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба нэгээс багагүй тоглолт өнжүүлэх эсвэл хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 3-аас багагүй жилээр хасах шийтгэл оногдуулна.
- 48.2. Олон нийтэд ил тод бус асуудлаар тусгай мэдлэгтэй этгээд хөлбөмбөгийн тоглолт эсвэл тэмцээнд мөрий тавьсан, холбогдсон бол өөрийн болон бусдын ашиг сонирхлын төлөө эсэхийг үл харгалзан сахилгын зөрчилд тооцох бөгөөд санал тавьсан эсвэл дэмжсэн этгээдэд дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
- 48.2.1. Тоглогч бол 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба эсвэл нэгээс багагүй тоглолт өнжүүлэх;
- 48.2.2. Гишүүн холбоо, бусад албаны этгээд бол 1,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба нэгээс багагүй тоглолт өнжүүлэх эсвэл хөлбөмбөгтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг нэгээс багагүй сараар хасах шийтгэл оногдуулна.

- 48.3. Зөрчил хүндэрсэн тохиолдолд хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг бүх насаар хасах шийтгэл оногдуулж болно.

Дөчин ес. Авлига

- 49.1. МХБХ-ны эрх зүйн байгууллага, бусад байгууллага, тоглолтын албаны хүн, тоглогч, бусад албаны хүнд өөрийн нэрийн өмнөөс эсвэл гуравдагч этгээдийн нэрийн өмнөөс шан харамж амлах, авлига өгч өөрт ашигтай үйлдэл хийлгэх оролдлого хийсэн **ЭСВЭЛ АВЛИГА АЛИВАА** аливаа этгээдийг 1,000,000-3,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох, оногдуулах ба 2-оос багагүй жил хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг хасах шийтгэл оногдуулна.
- 49.2. МХБХ-ны дүрмийг зөрчин авлигын холбогдолтой хууль бус үйлдэл, үйл ажиллагааг зохион байгуулсан аливаа этгээдийг 3,000,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ба хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд 2-оос багагүй жилээр оролцох эрхийг хасах шийтгэл оногдуулна.
- 49.3. Зөрчил хүндэрсэн тохиолдолд хөлбөмбөгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг бүх насаар хасах шийтгэл оногдуулж болно.

Тавь. Эрх мэдэл, удирдах албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах

- 50.1. МХБХ-ны Зөвлөлийн гишүүн, удирдах албан тушаалтан хөлбөмбөгийн үйл ажиллагаанд албан үүрэг, бүрэн эрх, албан тушаалын байдлыг урвуулан ашиглаж, эсвэл зориуд хэрэгжүүлэхгүй байж өөртөө болон бусдад давуу байдал бий болгосон /Эрүүгийн хуульд заасан гэмт хэрэгт хамаарахгүй/ бол тухайн албан тушаалаас тодорхой хугацаагаар түдгэлзүүлэх ба МХБХ-ны үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг 1-ээс багагүй жилийн хугацаанд хасч болно.

Тавин нэг. МХБХ-ны Тэмцээн зохион байгуулах журам зөрчих

- 51.1. МХБХ-ны ТЗБХэлтсээс Сахилгын хороонд гаргасан тайлан болон саналд үндэслэн дараах зөрчилд сахилгын шийтгэл ногдуулна. Үүнд:
- 51.1.1. Багийн техникийн бүс, хувцас солих өрөөнд зөвшөөрөлгүй нэвтэрсэн бол 100,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ;
- 51.1.2. Мэдүүлэгт бичигдээгүй хүн хувцас солих өрөөнд нэвтэрсэн бол 100,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгөөр торгох ;
- 51.1.3. Тоглолтын өмнөх цагтаа ирээгүй, протокол цагтаа бөглөөгүйн улмаас тоглолт цагтаа эхлээгүй 100,000 төгрөгөөр торгох ба дараагийн 1 тоглолт өнжүүлэх шийтгэл оногдуулах;
- 51.1.4. Техникийн бүсээс чөлөөлөгдсөн дасгалжуулагч үзэгчдийн суудлаас тоглолттой холбоотой эсэргүүцэл гаргасан бол 100,000 төгрөгөөр торгох ба дараагийн 1-ээс багагүй тоглолт өнжүүлэх шийтгэл оногдуулах;
- 51.1.5. Албаны хүн, тоглогч үзэгчдийн суудлаас тоглолтын эсэргүүцэл хийх, турхирсан бол 100,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгох ба 3-аас багагүй тоглолтод өнжүүлэх шийтгэл оногдуулна.

Тавин хоёр. МХБХ-ны Тоглогчдын статус ба шилжилт хөдөлгөөний журам зөрчих

- 52.1. Шигшээ багт дуудагдсан тоглогч зөвшөөрч оролцоогүй тохиолдолд 100,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгох , клуб болон албаны хүн зөвшөөрч чөлөөлөгүй тохиолдолд 500,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл МХБХ-ны лигийн болон цомын тэмцээнд оролцох эрхийг 6-аас багагүй сараар хасах шийтгэл оногдуулна.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан “шигшээ багт дуудагдсан тоглогч” гэдэгт эрэгтэй эмэгтэй төрлүүд болон академид дуудагдсан тоглогчид хамаарна.

Тавин гурав. МХБХ-ны хувцас, хэрэгслийн стандартын журам зөрчих

- 53.1. Тоглолтын хувцас, хэрэглэлийн стандартын журмыг баримтлаагүй зөрчил гаргасан бол 50,000-аас багагүй хэмжээний төгрөгөөр торгох ба/эсвэл 2-оос багагүй тоглолтод өнжүүлнэ.

Тавин дөрөв. Шийдвэрийг үл зөвшөөрөх

- 54.1. Аливаа этгээд:
- 50.1.1. Зохих шатны байгууллага шаардахад хэсэгчлэн эсвэл бүхэлд нь тorgуулийг төлөөгүй;
- 50.1.2. Зохих шатны байгууллагын гаргасан санхүүгийн бус шийтгэлийг даган биелүүлээгүй тохиолдолд 1,000,000-5,000,000 хүртэлх хэмжээний төгрөгийн тorgууль оногдуулна.
- 54.2. Эрх зүйн байгууллага тухайн этгээдийг тorgуулиа төлөх эсвэл санхүүгийн бус гаргасан шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөх тодорхой хугацаа гаргаж өгнө.
- 54.3. Эд хөрөнгийн хохирлыг нехэн төлөх үүргээ тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй буюу зайлсхийсэн бол учруулсан хохирлын хэмжээг 3 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгийн тorgууль оногдуулна.
- 54.4. Тоглогч талбайгаас хөөгдсөн тохиолдолд нэн даруй талбайг чөлөөлөх үүргээ биелүүлээгүй, шүүгчийн шийдвэрийг эсэргүүцэж талбайгаас гарахгүй удсан тохиолдолд хамгийн багадаа нэмэлт нэг тоглолтоор өнжүүлнэ.

Тавин тав. Болж буй зөрчлийг мэдэгдэх үүрэг.

- 55.1. Тус Дүрэмд хамааралтай аливаа этгээд авлига, мөрий, тоглолт наймаалцах санал, тохиролцоо гэх мэтчилэн энэхүү дүрмийг зөрчиж буй бүхий л зөрчлийг тухай бүрт нь МХБХ-нд цаг алдалгүйгээр мэдэгдэх үүрэгтэй бөгөөд зөрчсөн тохиолдолд дараах шийтгэл оногдуулна. Үүнд:
- 55.1.1. Тоглогчид сахилгын зөрчил болохыг Сануулж, 100,000 төгрөгийн тorgууль оногдуулах ба/эсвэл 3-аас багагүй тоглолт өнжүүлэх
- 55.1.2. Гишүүн холбоо, клуб, албаны этгээдэд сахилгын зөрчил болохыг Сануулж, 500,000 хүртэл төгрөгийн тorgууль оногдуулах ба/эсвэл дараагийн 1-ээс багагүй тэмцээнд оролцох эрхийг хасах шийтгэл оногдуулна.

**ТАВДУГААР БҮЛЭГ
САХИЛГЫН МАРГААН ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ**

Тавин зургаа. Өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шалгах

- 56.1. Сахилгын хороонд гаргасан өргөдөл, гомдол, тайланг сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга хүлээн авч шалгана.
- 56.2. Өргөдөл, гомдол, тайландаа бүрдүүлбэрийг хангасан байхыг шаардана. Үүнд:
 - 56.2.1. Өргөдөл, гомдол, тайланг ямар хороонд гаргаж байгаа;
 - 56.2.2. Өргөдөл, гомдол, тайлан гаргагчийн овог нэр /клуб, гишүүн холбоо бол оноосон нэр/, холбоо барих утасны дугаар;
 - 56.2.3. хариуцагч этгээдийн овог нэр /клуб, гишүүн холбоо бол оноосон нэр/, холбоо барих утасны дугаар;
 - 56.2.4. өргөдөл, гомдол, тайлангийн үндэслэл, шаардлага, түүнийг нотлох баримт
 - 56.2.5. хавсралт баримт бичиг байгаа тохиолдолд түүний жагсаалт
- 56.3. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга /цаашид “хорооны нарийн бичгийн дарга” гэх/ өргөдөл, гомдол энэ зүйлийн 56.8 дахь хэсэгт заасан хүлээн авахаас татгалзах үндэслэл байхгүй тохиолдолд тус өргөдөл, гомдол, тайлан албан ёсны бүртгэлд хөтлөн оруулж, Сахилгын хорооны дарга болон бүрэлдэхүүнд уламжилна.
- 56.4. Хорооны нарийн бичгийн дарга өргөдөл, гомдол гаргасан талуудтай уулзаж тухайн хэргийг сахилгын хороонд мэдүүлэхээс өмнө **хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэж** болно.
- 56.5. Хорооны нарийн бичгийн дарга сахилгын хороонд албан ёсоор хэргийг нээсэн эсэхийг талуудад мэдэгдэнэ.
- 56.6. Дараах тохиолдолд тухайн хэргийг хорооны нарийн бичиг хэрэг үүсгэх шаардлагагүй гэж үзэж тус хэргийг хаана. Үүнд:
 - 56.6.1. Хэрэгт холбогдолтой талууд тохиролцоонд хүрсэн эсвэл аливаа тал төлбөрийн чадваргүй бол
 - 56.6.2. Гагцхүү тухайн хэрэгт холбогдолтой нэмэлт мэдээлэл, баримт нотолгоо гарч ирвэл тус хэргийг дахин нээж хэргийг шалгана.
- 56.7. МХБХ-ны нэрийн өмнөөс Сахилгын хороонд аливаа асуудлыг МХБХ-ны Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, хорооны нарийн бичгээр дамжуулан шийдвэрлүүлнэ.
- 56.8. Дараах өргөдөл, гомдлыг хорооны нарийн бичгийн дарга хүлээн авахаас татгалзана. Үүнд:
 - 56.8.1. Тогтолтын шүүгчийн шийдвэртэй холбоотой гомдол
 - 56.8.2. Гомдолд дурдсан үйл баримт, гэм буруугийн талаар Маргаан таслах хороо эсвэл Спортын Арбитраас хүчин төгөлдөр шийдвэр гарсан
 - 56.8.3. Маргаж буй зүйл, түүний үндэслэлийн талаарх хэргийг МХБХ-ны Ёс зүйн болон бусад хороодоор шийдвэрлэж байгаа
 - 56.8.4. Энэ зүйлийн 56.2 дахь хэсэгт заасан гомдлын бүрдүүлбэр хангаагүй.
- 56.9. Хорооны нарийн бичиг хэргийг шалгах явцад нэмэлт шаардлагатай гэж үзвэл хөндлөнгийн мэргэжлийн зохих хүмүүсийг шинжээчээр хөлсөлж эсвэл томилж болно.

Тавин долоо. Сахилгын хэрэг үүсгэх үндэслэл

- 57.1. Сахилгын хороо нь дараах үндэслэлээр Сахилгын хэрэг үүсгэнэ. Үүнд:
 - 57.1.1. [Тус Дүрэмд хамааралтай этгээдийн өргөдөл, гомдол;](#)
 - 57.1.2. Албан ёсны тайлан;
 - 57.1.3. Холбогдох тэмцээний заавар, журамд заасны дагуу;
 - 57.1.4. Ерөнхийлөгч, Зөвлөл эсвэл Ерөнхий нарийн бичгийн даргын хүсэлтээр;
 - 57.1.5. Олон нийтийн зохих ёсны газраас ирүүлсэн албан бичиг баримт.
- 57.2. Өргөдөл, гомдлыг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 5 хоногийн дотор сахилгын хэрэг үүсгэх эсэх талаар сахилгын хороо тогтоол гаргана. Сахилгын хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллаганааны нийт хугацаа 30 хоног байна.
- 57.3. Сахилгын хэрэг үүсгэсэн өдрөөс хойш холбогдогч этгээдүүдэд /Хувь хүн, тоглогч, гишүүн холбоо ба клубүүд / 2 хоногийн дотор гомдлыг гардуулна.
- 57.4. Гомдлыг гардан авсан этгээдүүд 3 хоногийн дотор зөвшөөрсөн, эсхүл татгалзсан үндэслэл түүний нотлох баримтаар сахилгын хороонд хариу тайлбар ирүүлнэ.
- 57.5. [Зөрчил гаргасан этгээдүүд дуудсан цагт ирээгүй, эсвэл хариу тайлбар өгөөгүй бол хүлээн зөвшөөрсөнд тооцож түүний эзгүйд хэргийг шийдвэрлэж болно.](#)

Тавин найм. Хараат бус байдал

- 58.1. Сахилгын хороо нь бие даасан хараат бус шударга шийдвэр гаргана. Хөндлөгийн байгууллага хувь хүн бусад этгээдээс зөвлөмж авахыг хориглоно.
- 58.2. Сахилгын хорооны гишүүд [МХБХ-ны дүрэм, журмуудад зааснаас бусад тохиолдолд МХБХ-ны өөр бусад хороодын хуралд сууж үл болно.](#)
- 58.3. Тус дүрмийн дагуу гаргасан аливаа шийдвэрт эрх зүйн байгууллагын гишүүд болон нарийн бичгийн дарга хариуцлага хүлээхгүй.

Тавин ес. Ашиг сонирхлын зөрчил

- 59.1. Эрх зүйн байгууллагын гишүүд тухайн хэлэлцэж буй асуудалд ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх магадлалтай тохиолдолд [татгалзан гарах үүрэгтэй](#). Үүнд:
 - 59.1.1. Хэлэлцэж буй асуудлын үр дүн нь тухайн гишүүний ашиг сонирхолд шууд хамааралтай бол;
 - 59.1.2. Хэлэлцэж буй асуудлын оролцогч талуудад тухайн гишүүн шууд хамааралтай бол;
 - 59.1.3. Хэргийн оролцогч талуудтай гэр бүл, төрөл садан, найз нөхдийн холбоотой, клуб байгууллагын хувьд нэг, ашиг сонирхлын зөрчил үүсэхээр бол;
 - 59.1.4. Өөр нөхцөл байдалд тухайн асуудлыг хариуцаж байсан бол.
- 59.2. Ашиг сонирхолын зөрчил үүсэхээр бол Сахилгын хорооны гишүүн шийдвэрт нөлөөлөлгүйгээр татгалзах үүрэгтэй.
- 59.3. Үүссэн асуудалд ашиг сонирхлын зөрчилтэй гишүүн оролцож шийдвэр гаргасан бол тухайн хурлын шийдвэрийг хүчингүйд тооцно.

Жар. Хугацаа тоолох журам

- 60.1. Зөрчил гаргасан тухай сахилгын хороонд гаргасан мэдээлэл, өргөдөл, гомдол, тайлан, бичиг баримтыг хүлээн авсан өдрөөс хугацааг тогтоохдоо он сар өдрөөс эсвэл уул хугацаа улиран өнгөрсөн буюу үйл явдал болж өнгөрсөн цагаас эхлэн тоолно. Тоолох хугацааны эцсийн өдөр ажлын бус амралтын өдөр байвал түүний дараагийн өдөр уг хугацаа дуусна.
- 60.2. Гишүүн холбоо, клуб өөрийн харьяалал бүхий этгээдэд хамааралтай хэргийг тухайн бичиг баримтыг хүлээн авснаас хойш 2 хоногийн дотор дамжуулах үүрэгтэй.

Жаран нэг. Хууль ёсны төлөөлөгч оролцуулах

- 61.1. Талууд хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр оролцох боломжгүй болсон тохиолдолд өөр этгээдүүдийг төлөөлөн оролцуулж болно.
- 61.2. Хэрэгт холбогдолтой талууд өөр этгээдийг итгэмжлэлээр төлөөлүүлэн оролцуулна.
- 61.3. Сахилгын зөрчил гаргасан этгээд төлөөлөгч оролцуулах тохиолдолд сахилгын хороонд хүсэлтээ бичгээр гаргаж өгнө.
- 61.4. Хорооны нарийн бичгийн дарга сахилгын хорооны хуралдааны товыг хэргийн оролцогчид болон итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчид шаардлагатай тохиолдолд мэдэгдэнэ.

Жаран хоёр. Тайлбар гаргах, үг хэлэх

- 62.1. Сахилгын хэрэг үүсгэсний дараа зөрчил гаргасан этгээдүүдэд мэдэгдэх үүрэгтэй.
- 62.2. Өргөдөл, гомдлыг шалгах явцад холбогдогч этгээд сахилгын хороонд бичгээр дараах хариу тайлбарыг гаргаж өгөх эрхтэй. Үүнд:
 - 62.2.1. тухайн баримт бичгиг, мэдээллийн бодит үнэн ;
 - 62.2.2. хуулийн дагуух маргаан ;
 - 62.2.3. баримт нотолгоо шаардах ;
 - 62.2.4. баримт нотолгоо гаргахад оролцох.
- 62.3. Хариу тайлбарт холбогдох нотлох баримтыг хавсаргасан байна.
- 62.4. Сахилгын хороо шаардлагатай гэж үзэн хуралд оролцуулсан тохиолдолд өөрөө биечлэн болон итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөө оролцуулах тайлбар хэлж, мэтгэлцэх эрхийг эдэлнэ.

Жаран гурав. Нотлох баримт

- 63.1. Сахилгын хэрэгт ач холдогдол бүхий энэ дүрэмд заасан үндэслэл журмын дагуу олж авсан аливаа баримтат мэдээллийг нотлох баримт гэнэ. Үүнд :
 - 63.1.1. Тоглолтын албаны хүний гаргасан тайлан;
 - 63.1.2. Оролцогч талууд, хохирогч, гэрчийн мэдүүлэг, тайлбар;
 - 63.1.3. Шинжээч, шүүгчдийн дүгнэлт;
 - 63.1.4. Аудио ба видео хураагуур, Дууны, дурсний, дуу- дурсний бичлэг.
 - 63.1.5. Фото зураг

Жаран дөрөв. Гэрчийн мэдүүлэг авах

- 64.1. Сахилгын хэрэг шийдвэрлэхэд ач холбогдол бүхий нөхцөл байдлыг мэдэж байгаа хүнээс гэрчийн мэдүүлэг авч болно.
- 64.2. Сахилгын хэргийг шалгах явцад хорооны гишүүн тухайн зөрчилтэй холбогдолтой мэдээллийг тодруулахаар гэрчээс мэдүүлэг авна.
- 64.3. Гэрчийн мэдүүлэг авч дуусмагц түүнд танилцуулан гарын үсэг зуруулна.
- 64.4. Сахилгын хороо нэрийг нь нууцалсан гэрчийн мэдүүлгийг албан ёсоор нууцалж гэрч хэн болохыг тодорхойлох боломжгүй байдлаар мэдээллийг танилцуулж болно.

Жаран тав. Гэрчийн мэдээллийг нууцлах

- 65.1. Гэрчийн мэдүүлэг түүний амь нас, гэр бүл, дотны найз нөхөд зэрэг тэдгээрийн биед хохирол учруулж болзошгүй бол хорооны дарга гэрчийн мэдээллийг нууцлах талаар хүсэлтийг МХБХ –д гаргаж болно.
- 65.2. Гэрчийг хамгаалах талаар дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:
 - 65.2.1 Сахилгын хорооны гишүүд гэрчийн мэдээллийг нууцлах;
 - 65.2.2. Гэрчийг биечлэн авчирахгүй байх;
 - 65.2.3. Гэрчийн тухай мэдээллийг задруулахаар зарим мэдээллийг тусгайлан эсвэл нууцлалын зэрэглэлтэйгээр асууж тодруулж болно.
- 65.3. Гэрч хувь хүн аливаа этгээд сахилгын хорооны гишүүний дуудсанаар хүрэлцэн ирж хэргийн талаар өөрийн мэдэх зүйлийг үнэн зөв мэдүүлэх үүрэгтэй.
- 65.4. Гэрч сахилгын хорооны үйл ажиллагаанд саад учруулах, мэдүүлэг өгөхөөс санаатайгаар зайлсхийж болохгүй.

Жаран зургаа. Нотлох баримтыг шалгах

- 66.1. Сахилгын хороо, хариуцсан хорооны гишүүн нотлох баримтуудыг нарийн нягтлан шударгаар шалгана.
- 66.2. Аливаа иргэн хуулийн этгээд, албаны хүнээс ирүүлсэн гомдол, хүсэлт өргөдлийг нарийн нягтлан шалгах, дүрэмд заасан журмын дагуу нотлох баримт цуглуулах, холбогдох этгээд болон гэрчээс тайлбар мэдүүлэг авна.

Жаран долоо. Тоглолтын албаны хүний тайлан

- 67.1. Тоглолтын албаны хүний гаргасан тайлан агуулгын хувьд үнэн зөв байна.
- 67.2. Тоглолтын албаны хүний гаргасан тайлангийн агуулга буруу болох талаар гомдол гаргаж болно.
- 67.3. Бусад тоглолтын албаны хүний гаргасан тайлан агуулгын хувьд зөрөлдөөгүй бол тухайн хэргийг шийдвэрлэхдээ Шүүгчийн гаргасан тайланг үндэслэл болгоно.

Жаран найм. Гаргасан баримтаас үүсэх хариуцлага

- 68.1. Сахилгын зөрчилтэй холбоотой аливаа баримт нотолгоог МХБХ бүрэн хариуцна.
- 68.2. Тухайн баримтаас үүдэн үймээн самуун гарвал түүнийг дэгдээсэн талууд бүрэн хариуцна.

- 68.3. Тухайн баримт нотолгоо гаргасан аливаа этгээд түүнээс үүдэх хариуцлагыг бүрэн хариуцна.

Жаран ес. Асуудлыг шийдвэрлэхэд хамтран ажиллах

- 69.1. Тухайн Дүрэмд заасан аливаа этгээд тухайн хэргийг шийдвэрлэхэд хамтран ажиллах үүрэгтэй бөгөөд шаардлагатай мэдээллийг цаг тухай бүрт нь гарган өгөх үүрэгтэй.

Дал. Хурлын хүчинтэй байдал

- 70.1. Сахилгын хорооны 3-аас [доошгүй](#) гишүүн оролцсон хурлаас гаргасан шийдвэр хүчинтэй байна.
- 70.2. Сахилгын хорооны дарга хуралд оролцоогүй бол дэд дарга даргална. Дэд дарга боломжгүй гэж үзвэл сахилгын [хороонд хамгийн удаан байсан, хамгийн ахмад настай](#) гишүүн хурлыг даргална.

Далан нэг. Сахилгын хорооны хэрэг хэлэлцэж эхлэх

- 71.1. Сахилгын хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг сахилгын хорооны дарга буюу даргалагч гишүүн танилцуулснаар эхлүүлнэ.
- 71.2. Сахилгын хорооны дарга хуралд талуудыг биечлэн оролцуулахаар шийдвэрлэсэн тохиолдолд сахилгын хэргийн оролцогч гомдлоо дэмжиж байгаа эсэх, холбогдогч гомдлын шаардлагыг зөвшөөрч байгаа эсэх, талууд эвлэрэх хүсэлтэй байгаа эсэхийг даргалагч тодруулна.
- 71.3. Сахилгын шийдвэр гарах хүртэл гомдлын шаардлагыг бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг хүлээн зөвшөөрөх буюу талууд эвлэрч болно.
- 71.4. Сахилгын хуралдаанд хэргийн оролцогч болох хохирогч, шинжээч, бусад оролцогч нараас сахилгын хэрэг шийдвэрлэхэд ач холбогдол бүхий нөхцөл байдлын талаар тайлбарыг сонсож болно. Мөн сахилгын хорооны хуралд биечлэн болон итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч оролцуулан тайлбар мэдүүлэг гаргуулж болно.
- 71.5. Хурал даргалагч гэрчийг сахилгын хорооны хуралдааны танхимд оруулсан бол түүний эдлэх эрх, хүлээх үүрэг, хариуцлагыг урьдчилан сануулан нарын бичгийн дарга гарын үсэг зуруулна.
- 71.6. Сахилгын хороонд ирүүлсэн нотлох баримтуудыг шинжлэн судлах, асуулт тавих, эд мөрийн баримтыг шинжлэх, шинжээчийн дүгнэлт сонсоно.
- 71.7. Нотлох баримт шинжлэн судалсны дараа сахилгын хорооны дарга, гишүүд нэмж тодруулах зүйл байгаа эсэхийг хэргийн оролцогч тэдгээрийн төлөөлөгчөөс асууж болно.

Далан хоёр. Сахилгын хорооны бүрэлдэхүүн зөвлөлдөх

- 72.1. Сахилгын хорооны хуралдаан даргалагч хурал завсарласныг мэдэгдэж, сахилгын бүрэлдэхүүн шийдвэр гаргахын тулд нууц зөвлөлдөнө.

Далан гурав. Шийдвэр

- 73.1. Сахилгын хорооны гишүүдийн бүрэлдэхүүн хуралдаанаас олонхийн саналааар шийдвэр гаргана.
- 73.2. Гишүүн тус бүр нэг саналын эрхтэй байна.
- 73.3. Санал хураалт тэнцсэн үед хорооны даргын саналааар эцэслэн шийдвэрлэнэ.

Далан дөрөв. Шийдвэрийн агуулга

- 74.1. Сахилгын хорооны шийдвэр дараах зүйлээс бүрдэнэ. Үүнд
 - 74.1.1 Хорооны бүрэлдэхүүн;
 - 74.1.2. Талуудын овог нэр;
 - 74.1.3. Удиртгал хэсэг;
 - 74.1.4. Тодорхойлох хэсэг;
 - 74.1.5. Үндэслэх хэсэг;
 - 74.1.6 Тогоох хэсэг.
- 74.2. Сахилгын хорооны нарийн бичгийн дарга хурлын тэмдэглэл хөтөлнө.
- 74.3. Удиртгал хэсэгт сахилгын хорооны бүрэлдэхүүн нарийн бичгийн дарга хэргийн оролцогч болон хуралдааны оролцогчдыг нэрлэнэ.
- 74.4. Тодорхойлох хэсэгт гомдлын шаардлага, хэргийн оролцогчийн тайлбар агуулгыг заана.
- 74.5. Үндэслэх хэсэгт хэрэгт байгаа болон хуралдаанаар хэлцэгдэн хэргийг шийдвэрлэхэд үндэслэсэн нотлох баримт бодит үндэслэл сахилгын хороо хэрхэн үнэлсэн тухай заана.
- 74.6. Тогоох хэсэгт сахилгын хэргийг шийдвэрлэхэд баримталсан сахилгын дүрмийн заалт гомдлыг хангасан эсхүл зарим хэсгийг хангаж , гомдлыг хэрэгсэхгүй болгосон шийдвэрийн гүйцэтгэх, үргэлжлэх хугацааг заана. Тогоох хэсэг захиран тушаах хэлбэртэй байна.

Далан тав. Шийдвэрийг танилцуулах.

- 75.1. Шийдвэр уншин сонсгомогц хүчин төгөлдөр болно.
- 75.2. Сахилгын хорооны шийдвэрийг хэрэгт холбогдолтой хувь хүн, этгээд, Албаны болон клубүүд харьялал бүхий Холбоонд хүргүүлнэ.
- 75.3. Талуудад хамааралтай шийдвэрийг гишүүн холбоо, эсвэл клубт уламжилснаас хойш 2 хоногийн дотор талуудад танилцуулсан байна.
- 75.4. Сахилгын хорооны шийдвэрийг бичгээр, факс, цахим мэйл эсвэл бүртгэгдсэн захиагаар тухайн этгээдэд албан ёсоор хүргүүлнэ.
- 75.5. Сахилгын хорооны хурлын шийдвэрийг МХБХ-ны интернет цахим хуудаст шийдвэр гарснаас хойш 14 хоногийн дотор байршуулна.

Далан зургаа. Шийдвэрийн үндэслэлийг үл мэдэгдэх

- 76.1. Эрх бүхий байгууллагууд гаргасан шийдвэрийн үндэслэлийг үл дурдан гагцхүү шийдвэрийн хүчинтэй хугацааг талуудад мэдэгдэж болно. Хорооны гаргасан шийдвэрийг талууд үзэж танилцаад 10 хоногийн дотор шийдвэрийн үндэслэлийг бичгээр шаардаж болно.

- 76.2. Талууд шийдвэрийн үндэслэлийг шаардсан тохиолдолд шийдвэр гаргах шалтгааныг талуудад бичгээр хүргүүлнэ. Үүнтэй холбоотойгоор талууд нэн даруй давж заалдаж болно.
- 76.3. Талууд шийдвэрийн үндэслэлийг эс шаардсан тохиолдолд гаргасан шийдвэрийн товч танилцуулгыг хэрэгт холбогдолтойгоор хадгална.

Далан долоо. Зардал

- 77.1. Сахилгын хэрэг хянан шийдвэрлэхтэй холбогдон үүссэн аливаа төлбөр тооцоо, зардлыг эрх зүйн байгууллага тухайн талуудад оногдуулж болно.
- 77.2. Төлбөр тооцоог хариуцах тал байхгүй эсвэл холбогдогая төлбөрийн чадваргүй болох нь тогтоогдсон тохиолдолд МХБХ гарсан зардлыг хариуцна.
- 77.3. Гарах зардал, төлбөр тооцооны хэмжээг эрх зүй байгууллагын дарга шийдэх бөгөөд гаргасан шийдвэр эцсийнх байна.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ДАВЖ ЗААЛДАХ ЖУРМААР МАРГААН ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ

Далан найм. Давж заалдах гомдол гаргах

- 78.1. МХБХ-ны Сахилгын болон Ёс зүйн хорооны шийдвэрийн талаар **хэргийн оролцогч, тэдгээрийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, өмгөөлөгч** 7 хоногийн дотор давж заалдах гомдлыг Маргаан таслах хороонд гаргах эрхтэй.
- 78.2. Давж заалдах гомдлыг бичгээр гаргаж МХБХ –ны эрх зүйн байгууллагын нарийн бичгийн даргаар дамжуулан хүргүүлнэ.
- 78.3. **Давж заалдах гомдол гаргах хөөн хэлэлцэх хугацаа өнгөрсөн бол гомдлыг хүлээн авахгүй.**
- 78.4. Давж заалдах гомдлын талаар хэргийн оролцогч нь гишүүн холбоо, клуб, хувь хүнд мэдэгдэх үүрэгтэй.

Далан ес. Давж заалдах гомдлын агуулга

- 79.1. Давж заалдах гомдлыг бичгээр гаргана.
- 79.2. Давж заалдах гомдолд дараах зүйлийг тусгана. Үүнд:
 - 79.2.1. гомдлыг хэнд гаргаж байгаа;
 - 79.2.2. гомдол гаргагчийн овог нэр /клуб, гишүүн холбоо бол оноосон нэр/, холбоо барих утасны дугаар;
 - 79.2.3. эсэргүүцэж буй шийдвэрийн огноо, дугаар;
 - 79.2.4. тус шийдвэрийн ямар зүйл, заалтыг ямар үндэслэлээр зөвшөөрөхгүй байгаа.

Ная. Давж заалдах гомдлын хураамж

- 80.1. Давж заалдах гомдол гаргаж буй этгээдээс давж заалдах гомдлын хураамж 100,000 төгрөгийг МХБХ-нд урьдчилэн төлүүлнэ.
- 80.2. Хураамж төлсэн баримтын хуулбарыг Маргаан таслах хороонд гаргасан гомдолд хавсаргана.

- 80.3. Хураамж төлөөгүй тохиолдолд давж заалдах гомдол гаргах эрх үүсэхгүй.
- 80.4. Давж заалдах гомдлыг хангаж сахилгын эсвэл ёс зүйн шийтгэлийг хүчингүйд тооцсон бол гомдол гаргагчид хураамжийг буцаан олгоно. Давж заалдах гомдол хангагдаагүй тохиолдолд хураамжийг буцаан олгохгүй.

Наян нэг. Давж заалдах журмаар гомдлыг хянан шийдвэрлэх

- 81.1. Давж заалдах журмаар гомдлыг Маргаан таслах хорооны 3-аас доошгүй гишүүн оролцож хянан шийдвэрлэсэн хурлаас гарсан шийдвэр хүчинтэй байна.
- 81.2. Давж заалдах журмаар гаргасан гомдлыг хүлээн авснаас хойш 30 хоногт багтаан хянан шийдвэрлэнэ.
- 81.3. Хүндэтгэн үзэх зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд гомдол хянан шийдвэрлэх хугацааг нэг удаа 14 хүртэл хоногоор хойшлуулж болно.

Наян хоёр. Маргаан таслах хорооноос гаргах шийдвэр

- 82.1. Маргаан таслах хороо нь давж заалдах журмаар маргааныг хянан хэлэлцэж дараах шийдвэрийг гаргана. Үүнд:
 - 82.1. Давж заалдах гомдлыг хүлээж авах боломжгүй буюу үндэслэлгүй бол түүнийг хангахгүй орхиж, Сахилгын эсвэл Ёс зүйн хорооны шийдвэрийг хэвээр үлдээх;
 - 82.2. Сахилгын эсвэл Ёс зүйн хорооны шийдвэрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;
 - 82.3. Сахилгын эсвэл Ёс зүйн хорооны шийдвэрийн зарим хэсгийг хүчингүй болгож, бусад хэсгийг хэвээр үлдээх буюу өөрчлөх;
 - 82.4. Сахилгын эсвэл Ёс зүйн хорооны шийдвэрийг бүхэлд нь хүчингүй болгох.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

Наян гурав. Дүрэм хүчин төгөлдөр болох

- 83.1. Тус дүрмийг МХБХ-ны Зөвлөл ____ оны ____ дүгээр сарын ____-ны өдөр Улаанбаатар хотод батлав.
- 83.2. Дүрэм батлагдсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.



**МХБХ-ны Зөвлөлийн 2019 оны 12 сарын 06 -ны өдрийн тогтооолоор баталсан
“МХБХ-ны Сахилгын дүрэм”-ийн Хавсралт 01. Үзэгчид зүй бус авир
гаргасан тохиолдолд торгох тorgуулийн тухай**

1.1. Тус Дүрэмд заасны дагуу үзэгчдэд сахилгын арга хэмжээ оногдуулна.

Зүй зохисгүй үйлдэл	Шийтгэл
Хувь хүн эсвэл аливаа зүйлд хүч хэрэглэвэл	Гаргасан үйлдлийн хэлбэрээс хамаарч тус Дүрэмд заасны дагуу шийтгэл оногдуулах
Гал эсвэл гал гаргах хэрэгсэл ашиглах	50,000 хүртэлх төгрөгөөр торгох (нэг гал гаргах хэрэгсэлтэй бол) 100,000 хүртэлх төгрөгөөр торгох (2-оос 5 хүртэл) 200,000 хүртэлх төгрөгөөр торгох (6 –аас 10 хүртэл)
Лазер	Лазер тус бүрт 50,000 хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгох (5 хүртэл)
Аливаа зүйл шидэх: Усны сав эсвэл хөнгөн цагаан лааз (шингэн зүйлтэй ба хоосон) Чулuu Пластик эсвэл цаасан аяга Өөр бусад зүйлс	100,000 хэмжээний төгрөгөөр торгох (1 –ээс 10 хүртэл)
Аливаа нэгнийг доромжилсон, улс төр, шашин шүтлэгтэй холбоотой уриа лозон бүхий уг хэллэгтэй зүйл, баннер харуулах	Баннер тус бүрт 100,000 төгрөгөөр торгох (5 хүртэл)
Доромжилсон уг хэллэг эсвэл дуу авиа гаргах	Гаргаж буй зөрчлийн хэм хэмжээнээс хамаарна
Талбайруу гарах	Хүн тус бүрт 100,000 төгрөгөөр торгох
Нисдэг камер буюу дрон нисгэх	100,000 хүртэл төгрөгөөр торгох (нисдэг камер тус бүрт)
Бусад зөрчил	Гаргасан зөрчлийн хэм хэмжээнээс хамаарна
Тогтолц өхлэх хугацааг хойшлуулсан тохиолдолд	Тогтолтын цагаас хойшлуулсан минут тус бүрт 50,000 төгрөгөөр торгоно.

МОНГОЛЫН ХӨЛ БӨМБӨГИЙН ХОЛБОО
Улаанбаатар хот 2019 он.